

ХУМАНОСТ И ЛЕПОТА У ПОЕЗИЈИ ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ

Када се пева о хуманости и лепоти, за хуманост и лепоту и поводом хуманости и лепоте, онда песник мора бити дахом и духом прочишћен. На његовом путу не сме бити црних зрна хаоса, ништавила, себичности. Кроз облак прашине од помешаног зла и добра који нам хукте над главама, у времену сумњивог морала и изгубљене бити – Десанка Максимовић види и јасно држи једну прастару и вечну идеју. У њој су проткани појмови хуманости и лепоте, а песникиња њиховим нитима расплиће све оно што је вековима бивало замршено.

Лепота Десанкиног дела је у једноставности, а једноставност рађа лепоту увек и изнова. То је опевана лепота човека, природе, постојања, младости. Траг њеног стваралаштва су лепота хуманости и хуманост лепоте. Док млада песникиња осећа и стрепи, саосећа и пати, она зрела, истим животом поучена, моли за бољу људску судбину, тражи помиловање за другог да би га други пронашао и за њу. Тада она "успоставља своје поверљиве везе са животом", као што рече Иван В. Лалић. Поетеса слави узвишеност дивоте и човека лирски распевана, људски устрептала, песнички дорасла, сваком изазову.

Лепота је и снага домовине, јер "Србија је тајна"; лепота је и моћ и ћудљивост природе у којој воли сваког човека док истовремено му упућује молитву и заповест: "Говори тихо", јер благост природе је свуда – од блиског дрвета које може будно додирнути до бескрајног свода далеких звезда. "Лепота изгубљене младости" такође постоји и у њој жали умрлог ђака. Она и тада не осуђује, не кори људе, ни судбину, не куне и не проклиње, већ се нада да би људска патња макар могла бити подељена, да Човек није сам, да старац са младим би "под руку с њим пошао / да хода изван града, / кад би опет на земљу дошао / тај дечак поново да страда."

Хуманост је волети човека, обичног човека, осећати се најлепше у вагону треће класе. Хуманост је волети дете у себи и детињи сан, моћи устрептати у врту детињства. Хуманост је жалити не само што нестаје човек, већ што нестаје и пчела, и мрав, и капљица росе, и пахуља. Хуманост је волети слободу и њену лепоту. У Десанкиној песми одјекује зов лепоте слободе, зов устанка, преточен и сродан нашој епској традицији. Као и Малом Радојици, и песникињи је слобода у "Устаницима" дража од живота, а бол ништавна наспрам жеље да се спере робовска љага. Зато и пева: "Бранићемо слободу, / па нек нам клинце под нокте забијају, / нек нам на грудима душман ватру пали."

Лепота је поседовати песнички занос, лепота је у мелодији, лепота је у никада довољно одгонетнутом питању: "Шта ли те то спречи да постанеш песма?" Лепота песме Десанке Максимовић није окована белином и ледом као Малармеовом "Лабуд", нити је тријумфална арија победе живота над смрћу кроз сједињење у вечној љубави у певању Лазе Костића. Она је интимна и свеприсутна, али зато ништа мање снажна. НАлик је тихом набујалом потоку који стигне све да види, све да опева, и да утоне кроз најтврђу стену

изронивши победоносно на другој страни. Зато и кад Десанка запева о пролазности, изговарајући "Немам више времена", када схвати да " земља јесмо", њена поезија је и даље хумана, у њој и даље провејава Вечна Лепота. И ту се рађа етика највишег реда. Њу могу да скроје само највећи, попут Десанке, и њу могу да разумеју само они који се потруде. Јер, "заиста мора бити тешко оно што се тако ретко налази" , тврдио је Спиноза у својој "Етици". Када је спојила личну патњу и запитаност и колективну патњу и запитаност – песникиња је полемисала, тражила, памтила, набрајала, молила и разумела. Али, Десанка није само тражила помиловања, већ и доброту, милосрдност, ванвременски ход хуманог, општељудског које постоји у свима нама, били ми владари или просјаци.

И док је певала "Неће ме бити" , песникиња није жалила над собом, над људском коби и пролазности, већ је покушавала да досегне више привиде и виша сазнања. И успела је у тој замисли. Има њене поезије у свима нама, има духа њене лепоте и хуманости у сваком времену које уме да препозна човечност и хармонију.

Наташа Стојановић IV-10
Земунска гимназија
ментор : Вукосава Живковић, проф.
(финале IV конкурса за есеј о поезији
Десанке Максимовић у Ваљеву)